

Ο ΦΙΛΟΣ
ΤΗΣ
ΝΕΟΛΑΙΑΣ,
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΗΝΙΑΙΟΝ.

ΤΟΜΟΣ Δ'.

Τεύχος Α'.

Ζάκυνθος 1860.

Μάρτιος.

Εκ τοῦ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ
τῆς ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ.

ΠΡΟΚΥΡΗΞΙΣ

Νέας ἐκδόσεως Ἑλληνικῶν Ποιητῶν καὶ Συγγραφέων, ἧτις γίνεται διὰ δαπάνης τῶν Ἀδελφῶν Ζωσιμάδων, διὰ τοὺς σπουδάζοντας τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν Ἑλλήνας.

Οἱ Ἕλληνοὶ ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς, ὅσοι μάλιστα, διὰ τὸν καιρὸν εἰς τὸν ὁποῖον ἔγραψαν, ὀνομάζονται ἀπὸ τοὺς ἀλλογενεῖς Ἑλληνιστὰς Κλασσικοὶ, ἐτυπώθησαν, ἀφ' οὗ εὐρέθη ἡ τυπογραφία, τοσάκις, ὥστε εἶναι δυσκολώτατον νὰ ἀπαριθμηθῇ τις τὰς διαφόρους ἐκδόσεις αὐτῶν. Καὶ ὅμως ἀπὸ τὰς πολυριθμοὺς ταύτας ἐκδόσεις πολλὰ ὀλίγα εἶναι εἰς ὄγκον καὶ τιμὴν ἀλόγον μετὰ τὴν χρηματικὴν δύναμιν τῶν περισσοτέρων ἀπὸ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ σπουδάσωσι τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Γέμουσιν ὅλοι σχεδὸν ἀπὸ διαφόρους ἀναγνώσεις, ἀπὸ σημειώσεις γραμματικὰς καὶ κριτικὰς, αἱ ὁποῖαι, εἰς ὀλίγους χρήσιμοι, αὐξάνουσι μὲ βλάβην τῶν περισσοτέρων, τὸ μέγεθος, τὸ πλῆθος καὶ τὴν τιμὴν τῶν τόμων. Πρόσθετος ὅτι καὶ πολλὰ ὀλίγα ἀπὸ τὰς προειρημέναις σημειώσεις ἀποβλέπουσι κατ' εὐθείαν τὸν σκοπὸν, ὅτις εἶναι νὰ καταλαμβάνῃ ὁ σπουδαστὴς τῆς γλῶσσης ὅ,

τι ἀναγινώσκει. Ὅταν ὁ σπουδάζων ἔχη κρίσιν ὀρθήν, καὶ χειραγωγῆται ἀπὸ διδάσκαλον κριτικόν, περισσότερον μαθάνει, παραβάλλων ἓνα μὲ τὸν ἄλλον τοὺς ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς, παρὰ κατατρίβων τὸν καιρὸν εἰς τὰς πολυπληθεῖς τῶν ἐξηγητῶν σημειώσεις. Ἦθελε λοιπὸν ὠφελῆσαι μεγάλως τοὺς ἑραστὰς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ αὐξήσει τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ὅς τις συναθροίσῃ εἰς ὀλίγους τόμους μέγα μέρος τῶν ἀξιολογωτέρων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, καὶ τοὺς τυπώσῃ μ' ὅλην τὴν ἀκριβείαν, ὅσῃν εἶναι δυνατὸν νὰ κατορθώσῃ, βοηθούμενος ἀπὸ τὴν παραβολὴν τῶν προτέρων ἐκδόσεων, καὶ, ὡς ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσει, τῶν χειρογράφων, καὶ ἀπὸ τὰς πλέον ἐναργεῖς ἰδικίας του ἢ ἄλλων εἰκασίας τε καὶ διορθώσεις.

Ταῦτα ἔγραφον πρὸ μηνῶν ὀλίγων, ἀποκρινόμενος εἰς τῶν φίλων μου ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ τὴν ἐρώτησιν, «Ποῖος ἦτον ὁ τρόπος τοῦ νὰ ἐπιταχύνῃ τις τὴν ἀρχομένην τῆς Ἑλλάδος ἀναγέννησιν». Οἱ φιλογενεῖς οὗτοι καὶ φιλέλληνες ἄνδρες, τοὺς ὁποίους ἡ καλὴ τύχη τῆς κοινῆς ἡμῶν πατρίδος ἐγέννησεν εἰς τὸν αὐτὸν παρόντα καιρὸν, ὅταν οἱ Ἕλληνες ἀπεφάσισαν νὰ ἀναλάβωσι τὰ προγονικά των φῶτα, συνειθισμένοι νὰ σκορπιζῶσι τὸν πλοῦτον αὐτῶν εἰς ὠφέλειαν τῶν ὁμογενῶν, ἠθέλησαν νὰ μάθωσι καὶ παρ' ἐμοῦ πῶς ἠδύναντο νὰ κάμωσι τὸν σκορπισμὸν τοῦτον μὲ περισσοτέραν καρποφορίαν ἐλπίδα. Ἀλλὰ ταῦτα γράφοντος ἡ ἀνικανότης μου εἰς τοιαύτην ἐπιχείρησιν δὲν μ' ἐσυγχώρησε νὰ φαντασθῶ, ὅτι ἐμελέτων νὰ μὲ κάμωσι καὶ ὄργανον τοιαύτης ὠφελίμου ἐπιχειρήσεως.

Δι' ἄλλο λοιπὸν δὲν συγκατένευσα νὰ ἀναδεχθῶ τοσοῦτο βῆρος, παρὰ τοῦτον τὸν συλλογισμὸν, ὅτι, ἐάν δυνηθῶ νὰ τὸ βεβάσω, πληρῶν τὸ ἀπαραίτητον πρὸς τὴν πατρίδα μου χρέος· ἐάν ἀποκάμω, πληρῶν καὶ μέρος τοῦ χρέους μου μὲ τὴν πρόθυμον ὑπακοὴν εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος· ἐπειδὴ τὴν φωνὴν τῶν ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ, καὶ τῶν ὅσοι τοὺς μιμοῦνται, τὴν στοχάζομαι φωνὴν τῆς πατρίδος.

Ἦ ὑπὲρ δύναμιν αὕτη μου ἐπιχείρησις ἀποδέλπει προηγουμένως τὴν ὠφέλειαν τῶν σπουδαζόντων εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν Ἕλληνων. Ἦ εὐκολωτέρα κτήσις καὶ χρῆσις τῶν ἑλληνικῶν βιβλίων θέλου ἀναμφιβόλως ἀναζωπυρήσει εἰς τὰς νέας αὐτῶν ψυχὰς τὰ πλακαμένα, ἀλλ' ὄχι ἀφανισμένα, γενναῖα φρονήματα τῶν ἰδίων προγόνων. Διὰ νὰ λάβῃ δὲ τὴν ποθουμένην ἔκβασιν ἡ πλουσιοπάροχος πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς εὐεργεσία τῶν φιλελλήνων ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ, ἐπρόσδραμον εἰς ἄλλους φίλους, οἱ ὅποιοι διὰ τὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα χρηστικὴν αὐτῶν διάθεσιν, μὲ ὑπεσχέθησαν, ὄχι μόνον νὰ μοῦ ἐλαφρύνωσι τὸ βῆρος τῆς ἐκδόσεως τῶν ἑλληνικῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων, ἀλλὰ

καὶ νὰ ἡ ἀναλάβωσιν ὅλον, ἐάν ἡ δύναμίς μου ὀλιγοθῇ, ἢ καὶ παντάπασιν ἀποσβεσθῇ ἀπὸ τὸν εἰς ὅλους ἀπαραίτητον θάνατον.

Ἴδου ποῖος εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἐκδόσεως ταύτης. Ἡ ὅλη συλλογὴ θέλει περιέχει τὸ περισσότερον μέρος ἀπὸ τοὺς δοκίμους ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς. Τοιοῦτους ὀνομάζω, ὅσοι ἔγραψαν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς γλώσσης, ἀρχινῶν ἀπὸ τὸν Ὀμηρον, καὶ τελευτῶν εἰς τοὺς γράψαντας κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Πτολεμαίων, καὶ ὀλίγον κατωτέρω. Εἰς ὅσους σώζονται σχόλια παλαιὰ, θέλω συνεκδώσει καὶ τὰ σχόλια. Εἰς τὸν Ὀμηρον ὅμως θέλου προσεθῆ τὰ μικρὰ σχόλια, τὰ λεγόμενα τοῦ Διδύμου, καὶ ὄχι τὰ διεξοδικώτατα τοῦ Εὐσταθίου, τῶν ὁποίων ἡ ἔκδοσις εἶναι χρόνου μακροῦ ἔργον. Ἀπὸ τὰς διαφόρους ἀναγνώσεις ἐκείνας μόνως θέλω φυλάξει, ὅσαι ἔχουσι καὶ ὀλίγην πιθανότητα. Ὅταν τὸ κείμενον ἦναι τόσον ἐσφαλμένον ὥστε νὰ μὴν ἐμπορῇ νὰ διορθωθῇ μὴτ' ἀπὸ τὰς προλαβούσας ἐκδόσεις, μὴτ' ἀπὸ ἀντίγραφα, θέλω σπουδάσει, ὅσον εἶναι δυνατὸν, νὰ τὸ διορθώσω ἐξ εἰκασίας, σημειῶνων ὅμως καὶ τὴν παλαιὰν γραφὴν εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς σελίδος. Παρὰ ταύτας τὰς σημειώσεις ἄλλας ὁ καιρὸς νὰ κάμω δὲν συγχωρεῖ· ἐάν ὅμως ἀναγκασθῶ νὰ γράψω ὀλίγας τινας, θέλου εἰσβαῖ εἰς ἑλληνικὴν γλῶσσαν, κατὰ τὰς γραφομένας τώρα εἰς τὸν Αἰλιανόν, Νικόλαον τὸν Δαμασκηνόν, καὶ Ἡρακλείδην τὸν Ποντικόν, τοὺς ὁποίους, μὲ τὴν παροῦσαν Προκλήρου, ὡς Προδρόμους τῆς μελλούσης τῶν ἑλληνικῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων ἐκδόσεως, ἔκρινα νὰ συνεκδώσω, μὴ δυνάμενος ν' ἀρχίσω πάραυτα τὴν ἔκδοσιν τῶν Κλασσικῶν, διὰ περιστάσεις τινας ἀναγκαίας. Ἀπὸ τούτους ὅμως τοὺς τρεῖς συντομωτάτους συγγραφεῖς, ὁ μὲν Ἡρακλείδης εἶναι ἀληθῶς Κλασσικὸς, ὁ δὲ Νικόλαος ἄξιος νὰ συγκαταριθμηθῇ μὲ τοὺς Κλασσικοὺς, καὶ διὰ τὸν χρόνον, ὄχι πολὺ ἀπέχοντα τῶν Πτολεμαϊκῶν χρόνων, καὶ διὰ τὸν τρόπον εἰς τὸν ὁποῖον ἔγραψε. Μόνος ὁ Αἰλιανὸς εἶναι ἔξω τοῦ χοροῦ τῶν Κλασσικῶν, ἀν καὶ πρῶτον εἰς τὴν τάξιν τὸν ἐξεδωκα, διὰ τὸ μακρότερον τῆς ἱστορίας του παρὰ τοὺς ἄλλους.

Ἐπειδὴ ἡ ἔκδοσις τῶν ἑλληνικῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων γίνεται προηγουμένως διὰ τοὺς Ἕλληνας, δὲν πρέπει νὰ φανῇ παράδοξον, ἀν δὲν συνεκίδω καὶ τὰς Λατινικὰς μεταφράσεις. Ἦ ἑλλειψίς ὅμως αὕτη, ἀντὶ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἀξίαν τῆς ἐκδόσεως, θέλει τὴν κάμει ὠφελιμωτέραν καὶ εἰς τοὺς ἀλλογενεῖς Ἑυρωπαίους, ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ προκόψωσιν ἀληθινὴν προκοπὴν εἰς τὴν εἰδῆσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης· ἀναγκαζόμενοι νὰ ζητῶσι τὴν ἔνοιαν χωρὶς τὴν βοήθειαν τῆς μεταφράσεως, θέλου αὐξήσει τὴν προσοχὴν, ἀναγκαίαν εἰς τὸ νὰ γνωρίζωσιν ἀφ' ἐαυτῶν τὰ ἀναγινωσκόμενα.

Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ὅτι ἡ ἔκδοσις γίνεται διὰ τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὄρφανοὶ καὶ πένητες σπουδαζαὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης Ἕλληνας θέλουν λαμβάνει χάρισμα ἀπὸ τὴν γενναιότητα τῶν ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ τοὺς Ἕλληνικοὺς ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς· ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνοι μόνον, ὅσους οἱ διδάσκαλοι, κάμνοντες γενικὴν ἐξέτασιν καὶ δοκιμασίαν τῶν μαθητῶν καθ' ἕκαστον ἐξάμηνον, κρίνωσιν ἀπροσωπολήπτως ἀξίους δωρεᾶς, διὰ τὴν περισσοτέραν αὐτῶν προκοπὴν, καὶ ὄχι οἱ ἀμελοῦς νέοι. Τὸ αὐτὸ ἐννοεῖται καὶ δι' αὐτοὺς τοὺς διδασκάλους· ὅσοι δεῖξουσιν περισσοτέραν πρόνοιαν καὶ φροντίδα τῆς προκοπῆς τῶν ἰδίων μαθητῶν, εἰς ἐκεῖνους θέλουν πέμπει καὶ περισσώτερα σώματα ποιητῶν καὶ συγγραφέων οἱ φιλογενέστατοι ΖΩΣΙΜΑΔΑΙ. Ρίπτουσι μετὰ χαρᾶς τοὺς μαργαρίτας οἱ φιλέλληνες ἄνδρες οὗτοι· ἀλλὰ τοὺς ρίπτουσι εἰς ἐκεῖνους, ὅσοι ἐξεύρουσι νὰ στολιζῶνται αὐτοὶ, ἢ νὰ στολιζῶσιν ἄλλους, μὲ μαργαρίτας.

Ὅσοι δὲ γονεῖς εἶναι εἰς κατάστασιν ν' ἀγοράσωσι τοὺς ἐκδιδομένους Ἕλληνικοὺς ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς, εἰς ἀνατροφὴν καὶ παιδείαν τῶν ἰδίων τέκνων, εἶμαι βέβαιος ὅτι θέλουν δεῖξει μὲ τὴν πρόθυμον δαπάνην εἰς τὸ νὰ τοὺς ἀποκτήσωσιν, ὅτι ἀγαπῶσι καὶ αὐτοὶ τὴν εἰς τὰ καλὰ προκοπὴν καὶ δόξαν τῆς Ἑλλάδος. Σαφεστέραν ἀπόδειξιν ἄλλην εἰς τὴν κοινὴν πατρίδα νὰ δώσωσιν, ἢ μεγαλητέραν εὐεργεσίαν νὰ τὴν εὐεργετήσωσι δὲν δύνανται, παρὰ ἀφίνοντες εἰς αὐτὴν φωτισμένα καὶ χρηστοθήνη, καὶ ὄχι κακῶς ἀναθραμμένα τέκνα, ἀληθινὰ τῆς πατρίδος ὄνειδῆ καὶ βάρη ἀνυπόφορα. Ἐπειτα μήτε δικαίον, μήτε τίμιον εἶναι εἰς αὐτοὺς, νὰ δέχωνται δωρεὰν τὰ γινόμενα μὲ κόπον μέγαν καὶ πολλὴν δαπάνην διὰ τοὺς πτωχοὺς.

Ὅσοι πάλιν, μὴν εὐχαριστούμενοι εἰς μόνην τὴν παιδείαν τῶν ἰδίων τέκνων, ἀγαποῦν, κατὰ μίμησιν τῶν ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ, νὰ μεταδώσωσι τοῦτο τὸ καλὸν ἕκαστος εἰς τοὺς πτωχοὺς τῆς πατρίδος του, καὶ διὰ τοῦτο ἔχουν χρεῖαν ἀπὸ πολλῶν σωμάτων ἀριθμῶν, ἀνάλογον μὲ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως τὴν ὁποίαν κατοικοῦν, εἰς τοὺς τοιοῦτους ἔχουσι τὴν ἄδειαν μόνον οἱ ἐνταῦθα σημειωμένοι βιβλοπῶλαι τῶν τεσσάρων πόλεων, ἧγουν τῆς Αὐστριακῆς Βιέννης, τῆς Τεργέστης, τῆς Βενετίας, καὶ τοῦ Αἰθιόπου (εἰς τὰς ὁποίας καὶ συγχάζουσι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ Γραικοί), νὰ πωλῶσι τοὺς Ἕλληνικοὺς ποιητὰς καὶ συγγραφεῖς εἰκοσι τὰ ἑκατὸν ὀλιγώτερον, ἀφ' ὅ,τι πωλῶνται εἰς τοὺς ἀλλογενεῖς Εὐρωπαίους. Ταύτην ὅμως τὴν συγκατάθεσιν ὅστις ἐπιθυμεῖ ν' ἀπολαύσῃ, πρέπει ν' ἀγοράσῃ δέκα σώματα τοῦλάχιστον.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΚΑΡΟΛΙΝΑ.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος τοῦ 1815 ἔτους, ἔν τινι εἰς ἄκρον ψυχρᾶ καὶ βροχερᾶ ἑσπέρα, γυνὴ τις περὶ τὸ 30 τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἔτος, ἠργάζετο ἐν ἡρεμίᾳ περὶ τὸ πῦρ, ἐντός τινος σμικροῦ θαλάμου, οὐχὶ πολυτελοῦς ἀλλ' εὐαρέστου εὐπρεπείας.

Ἡ Κυρία Δερβιλέου (οὕτως ἐκαλεῖτο αὕτη) δὲν ἦτο μεμονωμένη, νεανίς τις περὶ τὸ ἑβδομον ἢ ὄγδοον ἔτος, ἐκάθητο παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς ἐπὶ τινος θρανίου, προσεκτικῶς ἀσχολουμένη εἰς τὸ νὰ κεντᾷ δι' ἐρίου, εἰδός τι κεντίσματος ποικιλοχρόου. Τὸ πρόσωπον ταύτης ἦτο κομψόν! ἦτο προσφιλές! Αἱ γραμμαὶ τοῦ προσώπου αὐτῆς, ζωηραὶ παρὰ τὸ σύνθηες τῆς ἡλικίας ταύτης, διήγειρον κατὰ τι σημαντικὸν συνάμα καὶ ἰσχυρὸν εἰς τὸν χαρακτήρα της· ἡ δὲ πρόθυμος αὕτη ῥώμη διηύγαζεν ἐπὶ τῆς παρθενικῆς ἐκφράσεως τῆς ὀψείως της. Ὁ βίαιος καὶ σφοδρὸς ἄνεμος, ὅστις προὔξενει τὰς παραστάδας τῶν θυρῶν νὰ βαρυστενάζωσι, ὁ τὰς ὕλους ἀνηλεῶς βασανίζων ὑετός, τὸ ἀμυδρὸν καὶ ἡμισβουμμένον φῶς πενιχροῦ τινος λύχου, τὸ πᾶν, ἐν ἐνὶ λόγῳ, παρείχε τῇ οικιακῇ ταύτῃ εἰκόνι λυπηρὰν καὶ μελαγχολικὴν εἶαν.

Παραχρῆμα, μεταξὺ τοῦ πατάγου, τῶν κάτωθεν τῶν παραθύρων διερχομένων ἀμαξῶν, ἠκούσθη διακεκριμένη τις φωνή· ἦτον αὕτη τοῦ δημοσίου κήρυκος· ὃν ὄξυδερκὲς, ὑπερ ἐν ἀκαρεῖ χρόνου, ἀποτελείονε ἦπταν ἢ νίκην, ὠραίους γάμους, ἢ ἀγγελίαν θανατικῆς καταδίκης.

Ἀλλὰ, κατὰ τὴν φορὰν ταύτην, ὁ λόγος ἦτο περὶ θορυβώδους τινὸς συνωμοσίας, προσφάτως ἀνακαλυφθείσης, τοὺς πρωταρχικοὺς τῆς ὁποίας, ἐκήρυσεν ὁ κήρυξ. Ὄνομα δὲ τι, ὑπερ ἐπρόφερον οὗτος, προὔξενε τὴν Κυρ. Δερβιλέου μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς, ν' ἀνασκιρτήσωσι πρὸς μικρὸν. Ἡ θυγάτηρ δ' ἐξαιρέτως, ὑψώσασα τὰ περικαλλῆ καὶ μέλανα αὐτῆς ὄμματα, ἀνηρεμίαν ἀνεκδιήγητον ἐμφαίνοντα, πρὸς τὴν μητέρα της·

—Μῆτερ, εἶπεν, ὁ χωρικὸς οὗτος, ὁ ὑπὸ τοῦ κήρυκος διαλαληθεῖς, μοὶ ἐμποιεῖ φορικὴν! πόθεν οὖν προέρχεται, ὅπου αὐτὸς ἀνέφερε τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς;

—Ὡ τέκνον μου γλυκύτατον, ὦ Καρολίνα μου! ἀπεκρίθη ἡ μήτηρ, ἐκ βάρων καρδίας στενάζουσα· λυγμοὶ δὲ τινες ἀπέτρεψαν αὐτὴν τοῦ ἀκολουθήσαι· ἔλαβεν ὅμως τὴν νεανίδα ἐπὶ τῶν γονάτων της, ἔσφιγγεν αὐτὴν σπασμωδικῶς ἐπὶ τῶν στήνων της, καὶ κλίναςα τὴν κεφαλὴν ἐφ' ἐνὸς τῶν ὄμων αὐτῆς, ἐπλημμύρει αὐτὸν ἐκ δακρύων.

—Μήτηρ, μήτερ, ἀποκρίθητί μοι, ἵνα τί κλαίεις; Σέλει ἴσως πο-
τέ... ἀποθάνει ὁ πατήρ;

—Ν' ἀποθάνῃ! οὐχί, ὁ Θεὸς θά τὸν σώσει!... ἀνάλαβε Καρο-
λίνα, ἀνάλαβε... σὺ μὲ τρομάζεις, γνωρίζεις ὅπως εὐκόλως
ὠχριάζω.

Ἡ δυστυχὴς μήτηρ, ἐπὶ σκοπῶ, τοῦ νὰ καταστείλῃ πᾶσαν ἐν τῇ
καρδίᾳ τῆς νεάνιδος προελευσομένην ἀδτημονίαν, ἔφερ' ἐν σιγῇ τὴν
ιδίαν λύπην, καὶ προσεπάθει νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὸ κατὰ χρόνον αὐτῆς
πρόσωπον βιαίαν γαλήνην. Ἀλλ' ἡ Καρολίνα ἦτον ὀξυδερκοῦς δια-
νοίας, εἶχε βλέμμα τὰ μάλα εὐφυῆς, οὕτως ὥστε ἀδύνατον ἀπέ-
βαινε, τὸ νὰ τὴν ἀπατήσῃ.

—Μήτηρ, προσέθηκεν αὐτῇ, ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος προέφερε τὴν λέξιν
συνωμοσία, καὶ ταυτοχρόνως ἐφώνησε καὶ τ' ὄνομα τοῦ πατρός...
.. τί δ' οὖν σημαίνει ἡ λέξις συνωμοσία;

—Κατὰ τὸ παρὸν δὲν δύναμαι νὰ σοὶ ἐξηγήσω αὐτὴν... ἄλ-
λοτε, δυνατὸν τῶρα δὲν θέλεις μ' ἐνηοῆσῃ, καθότι εἶσαι πάνυ νέα.

—Τοῦτ' ὅθεν ἐμφαίνει, ὅτι ὑπάρχει τι μυσηριῶδες, ὅπερ βούλη-
σαι νὰ μοὶ κρύψῃς; ὦ, οὐχί μήτερ μου, οὐκ εἰμι τοσοῦτον μικρὰ,
ὅσον ὑποτίθεσαι· ἐγὼ σὲ εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν, κατὰ τὰς ὑστεραίας
ταύτας τρεῖς ἡμέρας, καθ' ἃς ὁ πατήρ οὐκ ἔστιν ἐνταῦθα· ἀεῖποτε
διάκεισαι εἰς ἀγανάκτησιν καὶ λύπην ἀφόρητον, συνεχῶς βαρυσνά-
ζεις· μόλις μοὶ ἀπειθύνεις ὅπως οὖν τὴν ὀμιλίαν! δὲν εἰν' ὅμως ἡ
πρώτη φορά, καθ' ἣν ὁ πατήρ ὀδοιπορεῖ· οὐδέποτε ἄλλοτε εἶδόν σε
οὕτω πως διακειμένην.

Ἡ Κυρ. Δερβιλέου ἐσοχάσθη, ὅτι ἐπιμένουσα ἐν σιγῇ, ἤθελεν ἔτι
μᾶλλον ἐπαυξήσῃ τὴν ιδέαν τῆς Καρολίνας· ἐλογίσαστο ὅθεν καλὸν
νὰ λυπηθῇ αὐτὴν ὀλίγον, καὶ νὰ ἐξατμίσῃ τὴν εὐαισθησίαν τῆς, πρὶν
ἢ πληγῶσι αὐτὴν ἀλλεοτρόπως.

—Ἀκροάσθητι, Καρολίνα μου, σκοπὸν προσθέμην, νὰ σοὶ ἀποτρέ-
ψω παντὶ σθένει ἀνησυχίαν τινά, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀκάθεκτος λύπη μου
μ' ἐπρόδωσε, δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐκλάβῃς τὴν αὐτοχρίαν, μερίζονα τοῦ ὅ,τι
πραγματικῶς τυγχάνει... ὁ πατήρ σου ζῇ, ἔχω σετικότητα περὶ
τούτου.

Ἡ Καρολίνα ἀνεσκήρτησε ὑπὸ τῆς χαρᾶς.

—Ἀπίρρονας χάριτας σοὶ ὁμολογῶ φίλτατῃ μοι μήτερ, τῶρα ὁ-
ποῦ μ' ἐβεβαίωσας περὶ τούτου, εἰμ' ἔτοιμος ν' ἀκροασθῶ τὸ λοιπὸν μέρος.

—Ἰπάρχουσιν ἔργα, ἀγαπητῇ μου, ἅτινα, καίτοι μὴ ἀμαυρόνοντα
τὴν τιμιότητα τοῦ ἀνθρώπου, παιδεύονται ὅμως ὑπὸ τῆς Δικαιοσύ-
νης, ὡς μὴ συνάδοντα μὲ τοὺς σκοποὺς αὐτῆς.

—Καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα εἰν' ἄρ' αὐστηρὰ ἢ ποιητῆ;

—Οἴμοι! καὶ πάνυ... ἡ φυλάκισις... ἡ ἐξορία· κάποτε δὲ...
... ὁ θάνατος!

—Ἄχ Θεέ μου!

—Τ' ὄνομα τοῦ πατρός συναριθμεῖται μετ' ἐκεῖνου τῶν συνωμο-
τῶν ἐκεῖνων, τῶν εἰσέτι μὴ συλληφθέντων... ἐλπίζω ὅθεν ἐκ τού-
του, ὅτι Σέλει φθάσει νὰ ὑπεκφύγῃ τὰς ἐξιχνεύσεις, αἵτινες Σέλουσι
λάβει χώραν, πρὸς κατακράτησίν του.

—Ὡ μήτερ, εἶθε εἰσακούσοι σε ὁ Θεὸς τῶν ἀπάντων! ἀλλὰ τώ-
ρα ἐνθυμούμαι, ὅπου πολλάκις μοὶ εἶπας, ὅτι αἱ παιδικαὶ παρακλή-
σεις εἰσὶν εὐπρόσδεκτοι παρὰ τῷ Θεῷ· ἀναμφιλέκτως ὅθεν, καὶ αὐ-
θωρεῖ πορεύομαι ἵνα δεηθῶ καὶ ἱκετεύσω τὸν Φιλάνθρωπον Θεόν, περὶ
τῆς σωτηρίας τοῦ πατρός μου.

Ἡ Καρολίνα διευθύνθη πρὸς τινὰ μικρὸν Ἐσαυρωμένον, πρὸς τὰ ἐ-
κεῖ παρακειμένον, ἐνθα κλίνας τὰ γόνατα ἤρχισε νὰ προσεύχεται
καὶ νὰ παρακαλῇ τὸν Θεόν, ὑπὲρ τῆς τοῦ πατρός σωτηρίας, μετὰ το-
σαύτης κατανύξεως καὶ συντριβῆς καρδίας, ὥστ' ἡ μήτηρ αὐτῆς ἠ-
σθάνθη διεγειρομένην ἐν τῇ ἀγνῇ αὐτῆς καρδίᾳ, ἀκτίδα τινὰ πα-
ραμυθίας τε καὶ ἐλπίδος.

Οὕτω πως οὖν διακειμένων, ἄφνω, ἠκούσθησαν δύο ἐλαφροὶ πά-
ταγοι περὶ τὴν θύραν τοῦ δωματίου· αὐθωρεῖ ἔδραμον ἀμφότεραι
πρὸς τὴν θύραν.

Ἄνῃρ, πενιχρῶς ἐνδεδυμένος, τὴν κεφαλὴν ἐντός τινος πύλου ἔχων,
ἐνεφανίσθη ἐνώπιον αὐτῶν. Ἡ Κυρία Δερβιλέου, βαθέως στεναζούσα
ὀπισθοπορεῖ δύο βήματα.

—Σιωπή! εἶπεν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, Σεῖς τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ στό-
ματος. Καὶ τότε ἐξέβαλε τὸν πύλον, τὸν καλύπτοντα τὸ ἡμισυ τοῦ
προσώπου του μέρους.

—Ἄχ Θεέ! οὕτως ἐσίν! εἶναι ὁ πατήρ! Ὁ Κύριος εἰσέκουσε τῆς
δεήσεώς μου! ἐφώνησεν ἡ Καρολίνα, ριφθεῖσα ἐπὶ τὸν τράχηλόν του.
Καὶ τινόντι αὐτὸς ἦτο.

Ἀφοῦ εἶχον δαπανήσῃ οὐ μικρὸν χρόνον εἰς τρυφεράς ἐνηγκαλή-
σεις, ἠρώτησεν ὁ πατήρ, εἰ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης
ἐγένετο λόγος περὶ αὐτοῦ.

—Οὐδένα εἶδομεν.

—Ὡ, ἔσεται λοιπὸν τὴν αὔριον!... Δόξα σοὶ ὁ Θεός· ἔφθασα
ἐν καιρῷ.

—Τί σκοπεύεις νὰ εἶπῃς, φίλτατέ μοι;

—Τῶρα θέλεις τὸ μάθει· τὸ ἔνδυμα τοῦτο ὅπερ φέρω, ἴσως σὰς

διήγειρεν ὑποψίαν τινά, δὲν ἠκούσατε ἴσως, οὔτε ὑμεῖς τί περὶ ἐμοῦ;

— Οἴμοι! καὶ πάνυ τὴν φωνὴν τοῦ κήρυκος!

— Ὅθεν, οὐδὲν ἄλλο ἔχω νὰ σὰς εἶπω. Ἀμαλία μου, σὺ ἤδη γνωσθεὶς τὸν ἐπαπειλουτά με κίνδυνον, ἀλλὰ μὴ ὠχρίᾳς· ἡ σωτηρία μου σχεδὸν εἶναι βεβαία· ἐναποτίθημι τὰς ἐλπίδας μου πάσας πρὸς τὸν Θεόν, ὅστις ἀπὸ τὴν χθὲς ἄχρι τῆς ὥρας ταύτης ἀρκούντως μὲ ὑπερασπίζεται. Κατελήφθη ἐν καιρῷ συνεντεύξεως μετὰ τῶν συνωμοτῶν, ἔλαβον πλὴν τὴν τύχην νὰ καταφύγω εἰς ἕτερόν τινα ὄμιλον φίλων. Εἶν' ἀληθές, ὅτι καταγραφὴ τις, διαμένουσα εἰς τὰς χεῖρας τῆς Κυβερνήσεως, φέρει καὶ τὸ ἐμὸν ὄνομα, σὺν τοῖς ἄλλοις· ἀλλὰ, χάριν τῆς μεταμοίσεως ταύτης, ἐδυνήθη νὰ βαδίσω σήμερον ὀλίγα βήματα, ἐξ ὧν εἰμ' εὐελπίς ὅτι θέλω τύχει τῆς ποθητῆς ἡμῖν σωτηρίας μου. Τὸ μόνον ὅπερ ἐφοβοῦμην σφόδρα, ἦτο, μήπως ἤλθον ἐνταῦθα τινὲς, πρὸς ἐξέτασιν τῶν χαρτίων μου· πρὸ τῆς αὔριον θέλω τὰ κάσει ὀλοτελῶς. Θάρσει, λοιπὸν, Ἀμαλία μου, τὴν ἐσπέραν ταύτην, ἀμαξία τις ἦτις θέλει μᾶς προσμένει εἰς προσδιορισμένον τόπον, θέλει μᾶς μετακομίσει ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς πόλεως ταύτης. Θάρρος λοιπὸν! ἐκεῖ θέλομεν δυνηθεῖ νὰ διέλθωμεν εἰσέτι εὐτοχεῖς ἡμέρας.

— Ναί, ναί πάτερ, ἐφώνησεν ἡ Καρολίνα ἀσπαζομένη τὴν χεῖρά του· ἡμεῖς ἐντὸς ὀλίγου θέλομεν συνενωθεῖ· σὺ δὲ πέπεισμαι, ὅτι δὲν θέλεις γίνεαι πλέον συνωμότης, ἀληθεύει πάτερ μου; ἄχ! εἰάν ἤθελες εἰδῆ πόσον εἰμεθα λελυπημένα τὴν ἐσπέραν ταύτην! τοῦτο μόνον ἤθελε σ' ἀποτρέψει ἀπὸ τοῦ νὰ στασιάσης πλέον.

Ὁ Δερβίλεος ἐμειδίασε, καὶ τὴν κατεφίλησε.

Λογισμὸς δέ τις ἐν τοσούτῳ, κατέλαβε τὸν νοῦν τῆς μητρὸς.

— Ἐχεις χρήματα σύζυγε;

— Τῆ ἀληθείᾳ, τὸ βαλάντιόν μου εἶναι εἰς ἄκρον ἐλαφρόν· πλὴν οὐκ ἔχω μεγάλας ἀνάγκας, οἱ δὲ φίλοι μου προβλέπουσιν· ἐξ ἄλλου μέρους, ἐλπίζω καὶ εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Ἰψίστου.

— Κ' ἐτόλμας νὰ πορευθῆς οὕτω πως ἄπορος, ἄνευ μέσων εἰς τὴν ἀλλοδαπήν; οὐχί, ἀπιθί, δὲν δύναμαι νὰ συναinéσω. Πρέπει νὰ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα μου, οὐδὲ θέλω ἐπανέλθει πλέον, χωρὶς νὰ φέρω ποσότητα ἀρκετὴν.

— Ὅποιοι λογισμοὶ διέλαβον τὸν νοῦν σου; ἀπὸ τοῦ πατρὸς σου . . . τὴν ὥραν ταύτην.

— Μὴ μὲ διακόπτῃς ματαίως.

— Ὡ Ἀμαλία μου, πάντοτε ὁμοία; πάντοτε φιλόστοργος; κάμεις ὅμως ὅπως ἀγαπᾷς.

— Ἐνῶ ἐγὼ εὐρίσκομαι μακρὰν ὑμῶν, ἐξέτασον προσεκτικῶς τὰ χαρτία σου, ἐξάλειψον ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς πᾶν ἴχνος αὐτῶν, καί, ἵνα μὴ σ' ἐνοχλῆ τι, πορεύομαι νὰ κατακλίνω τὴν Καρολίαν πρὶν ἢ φύγω.

Ἄλλ' ἡ Καρολίνα προσπελάσασα ἐγγύτερον εἰς τὸν τράχηλον τοῦ πατρὸς·

— Τί λέγεις, μητέρα! νὰ μὲ πλαγιάσῃς! εἰς τὴν κλίνην ἐγὼ, ἐνῶ ὁ πατὴρ ἐντὸς ὀλίγων ὥρων μέλλει ν' ἀναχωρήσῃ! ὦ, σὲ παρακαλῶ ἐπίτρεψόν με νὰ διαμείνω μετ' αὐτοῦ· ἄρε, μ' ἐνταῦθα ἄχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἀναχωρήσεως, ἵνα δυνηθῶ καγὼ μετὰ σοῦ, νὰ τῷ προσφέρω τὸ φίλημα τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ!

— Ὁ σκοπὸς εἶναι δι' ἡσυχίαν, ἀγαπητὴ παιδίσκη, σοχάσθητι τὸν κίνδυνον τοῦ πατρὸς σου, εἰάν τις ἀνακαλύψῃ, ὅτι εὐρίσκεται μεθ' ἡμῶν! οὐαὶ ἡμῖν τότε! δὲν γνωρίζομεν λεπτομερῶς τοὺς πλησίον ἡμῶν ὄντας· μεταξὺ αὐτῶν, δυνατὸν νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἐχθροί, καὶ πᾶς οὐτιδανὸς σφοδρὸς δύναται ἴσως νὰ διεγείρῃ τὴν περιέργειάν των, κ' ἐξαίρετως ἐν ὥρᾳ τοσούτῳ προβεβυκία.

— Μὴν ἀμφιβάλλῃς, διέκοψεν αὐτὴν ἡ Καρολίνα, μ' ἐτοιμῶροπον φωνήν· δὲν θέλω βαδίσαι ἐν βῆμα, δὲν θέλω προσφέρει μίαν λέξιν, δὲν ζητῶ ἄλλο, εἰμὴ ὅσον χρόνον μέλλει νὰ διαμείνῃ μετ' ἡμῶν ὁ πατὴρ, νὰ τὸν βλέπω, νὰ τὸν θεωρῶ. Δὲν εἶν' ἀληθές, φίλτατέ μοι πάτερ, ὅτι δὲν σὰς συγχίζω; εἰπέ λοιπὸν πρὸς τὴν μητέρα, ὅτι δὲν σὰς φέρω οὐδεμίαν ἐνόχλησιν.

Δὲν ἦτο τρόπος νὰ ἐνδώσῃ. Ἡ μήτηρ ἐνεδύθη, κ' ἐφυγεν δρομαίως· ἡ δὲ Καρολίνα ὑπέρχαρος, διέμεινε μετὰ τοῦ πατρὸς.

Οὗτος λοιπὸν εἰσελθὼν εἰς τὸν μυχόν του, ἤρχισε νὰ ἐρευνᾷ ὅλα τὰ χαρτία του· ἡ δὲ Καρολίνα, πιστὴ εἰς τὴν ὑπόσχεσίν της, ἐκάθησεν ἐπὶ τινος ἔδρας ἀντικρὺ αὐτοῦ, ἀκίνητος, χωρὶς οὔτε κἄν ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα της, μήπως τὸν συγχίσῃ· ἀλλὰ τὸ περίπολον βλέμμα της, ἀκαταπαύστως ἦτο προσηλωμένον ἐπ' αὐτοῦ.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ὁ Δερβίλεος ἐλάμβανε πᾶν ἐπικινδυνῶδες χαρτίον, ἤναπτεν αὐτὸ διὰ τοῦ κηρίου, καὶ ἴσατο μετὰ προσοχῆς θεωρῶν αὐτὸ, ἕως οὔ οὐδ' ἴχνος αὐτοῦ νὰ διαμείνῃ· ἀλλ' ὁ τρόπος οὗτος ἐπεδέχτο καὶ κόπον πολλόν, καὶ χρόνον μακρόν· οὐ ἕνεκεν μετὰ μεγίστης ἀνυπομονησίας τε καὶ δυσαρκεσίας παρετήρει τὰ οὐκ ὀλίγα τεύχη, ἄπερ τῷ ἔμενον ἵνα ἐξετάσῃ.

Οὐδὲ τοῦτο, διέφυγε τὸ βλέμμα τῆς Καρολίνας.

— Πάτερ, εἶπεν αὕτη, γλαμαλῆ τῆ φωνῆ· ἐπενόησα μέσον τι μάλλον συντεῖνον πρὸς εὐδοκίμησιν τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

— Ὅποιον, φίλτατον θυγάτριον;

—Όταν εὐρίσκησ' ἀπ' αὐτὰ τ' ἀπρεπῆ, καὶ βλάβην μεγίστην πρὸς ὑμᾶς φέροντα ἐγγράφα, παράδειδε ταῦτα πρὸς με· ἐγὼ δὲ θέλω πορευέσθαι, ὅσον ἔνεστι σιγαλά, πρὸς τὴν κάμινον τῆς μητρὸς, ἔνθα θέλω τὰ καιεῖ, προσμένουσα, καθὰ πράττετε καὶ ὑμεῖς, ἕως οὗ γίνωσιν λεπτὴ κόνις.

—Φίλτατον τέκνον, δίκαιον ἔχεις, γεννηθῆτω ὅθεν τὸ θάλημά σου.

Καὶ ἰδοὺ παραχρῆμα τὴν Καρολίαν, ἣτις τρέχουσα διὰ τῆς ἄκρας τῶν ποδῶν μὲ τὸν πολῦτιμον τῶν χαρτίων φάκελλον ἀνὰ χεῖρας, ἐξετέλει τὴν πατρικὴν ἐντολήν, ἐν καιρῷ καθ' ὃν οὗτος προσεῖχε τὸν νοῦν εἰς τὴν ἑαυτοῦ.

Μεταξὺ ὅθεν τῶν συνεχῶς παρ' αὐτοῦ ἀπαντωμένων ἐπιστολῶν, εὔρε τελευταῖον μίαν, τὴν ὁποίαν ἐπεμψε πρὸς αὐτὸν ἡ σύζυγός του, εἰς τὸν στόλον ἔτι ὄντα, καὶ δι' ἧς ἡ μήτηρ τῷ ἐδηλοποιεῖ τὴν χαροποιὰν ἀγγελίαν τῆς γεννήσεως τῆς Καρολίνας, τῆς παραμυθίας των, τῆς στυργῆς των. Ἀναγιώσκων αὐτὴν ὁ πατήρ, διελογίζετο τὰς παντευδαίμονας ἐκείνας ἡμέρας, τὰς διὰ παντὸς παρελθούσας, καὶ ἔκλαιε τρέμων ὑπὸ συγκινήσεως.

Αἴφνης, ὁ θόρυβος σώματός τινος, χαμαὶ ἤδη πεσόντος, τὸν ἀρπαρίζει ἀπὸ τῶν πανευφροσύνων τούτων ἰδεῶν, ἀνακαλῶν αὐτὸν εἰς τὸ ἐλιθερὸν ἔνεσός. Μὴ βλέπων ἐπανακάμπτους τὴν Καρολίαν, τὴν κράζει, χθαμαλῆ τῇ φωνῇ· οὐδεμία ἀπάντησις· τὴν ἀνακράζει, ἀλλὰ φεῦ! φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· νὰ τῇ φωνάξω δυνατώτερον, ἤθελεν εἶσθαι ἀσυνεσία· ἀνίσταται ὅθεν, θεωρεῖ ἔκτακτόν τι φῶς· ἀριστερὸς οἰωνὸς κατέχει αὐτόν· τρέχει πρὸς τὸν ὑπνικὸν θάλαμον· ἀλλὰ φεῦ, ὅποιον τρομακτικὸν καὶ τραγικώτατον θέμα!

Πάμβοροι φλόγες πυρὸς, κατεβρόχιζον τὸ ἐπὶ τοῦ δαπέδου κατακείμενον ἀγνὸν καὶ ἀκηλίδωτον τῆς υἱικῆς ἀγάπης θῦμα, τὴν Καρολίαν.

Ὁ δῦσμος καὶ μέλεος πατῆρ, ὡς ἐκτὸς ἑαυτοῦ, προσπίπτει ἐπὶ τῆς γλυκυτάτης αὐτοῦ θυγατρὸς, τίθεισιν αὐτὴν ἐντὸς τῶν τρεμόνων αὐτοῦ βραχιόνων, καὶ περιτυλλίταν αὐτὴν διὰ τινος σαθροῦ παραπετάσματος, ὑπερ ἐκ τοῦ παρακειμένου κοιτανίσκου ἐρανίσθη, προσπαθεῖ νὰ σβέσῃ τὴν πυρὰν ἀλλ' ἦτον ἀργά. Τὸ σῶμα ὅλον ἦτο ἐν τραῦμα· ἡ μόνη κεφαλὴ ἔμενε σῶα, ἡ μόνη κεφαλὴ, ἣτις, ἀκίνητος, ἔβρεπεν ἤδη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τῆς ὁποίας τὰ κοιλώματα παρίσανον τὴν εἰκόνα τῆς ἀγγελικῆς ὑποκλίσεως μᾶλλον, ἢ τῶν ὠδίνων τῆς βασάνου.

Ὁ Κ. Δερβίλεος ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ αὐτοῦ, κραυγάζει φωνὰς ἀπρεπεί· εἰς τοὺς ὑβριστικὸς τούτους λόγους, ἡ Καρολίνα ἀνοίγει τὰ ἡμισοθυμμένα αὐτῆς ὄμματα . . . καὶ ψιθυρίζει ἀτόνω τὰς λέξεις ταύτας·

—Πάτερ . . . σιωπᾶ πρὸς Θεοῦ· ἐὰν κάμης θόρυβον, θέλουν σὲ ἀνακαλύψει . . . κ' ἐγὼ . . . ἐσιώπησα . . . διὰ νὰ μὴ . . . μὴ . . . σ . . .

Σφοδρὸς ἄνεμος, διὰ τῆς ὁδοῦ εἰσελθὼν, εἶχε ρίψει ἀναμμένον τι χαρτίου φύλλον ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων τῆς Καρολίνας, εἰς τρόπον ὡς ευκόλως ἤναψαν· αὕτη δὲ, συνεπῆς εἰς τὴν ὑπόσχεσίν της, τῆς ὁποίας τὴν ἐκτέλεσιν, ἐπρωτίμει μᾶλλον καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου, ἐυτρεψήθη νὰ κερδίσῃ τὸ πῦρ, ἀλλ' ἐν σιωπῇ ἔπεσε χαμαὶ, ἐγένετο θῦμα· ἀλλ' οὐδέποτε μία κραυγὴ, οὐδέποτε εἰς στεναγμός!

Ἐπανεληθούσα ἡ μήτηρ, εὔρε τὸν ἄθλιον πατέρα τερετίζοντα, καὶ κινουῦντα ἐπὶ τῶν βραχιόνων του, τὸ πτώμα τῆς θυγατρὸς· ὁ τάλας ἐγένετο φρενήρης. Ἰπῆρξε συνωμοσία μὴ ἐπιδεχομένη μείζονα καταδίκην. Οκταήμερον, μετὰ τὸ ἐλιθερὸν καὶ δακρύρροον τοῦτο συμβάν, μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐπιτύμβιος πλάξ ἐισέκλειεν ἐν ἐκυτῇ, τρία ἀθῶα πτώματα· τὸ τοῦ Δερβιλέου, Ἀμαλίας, καὶ Καρολίνας. Ὁ Θεὸς εἰσήκουσε τὰς ἐνθέρμους αὐτῶν δεήσεις, ἵνα συνενώσῃ αὐτοὺς εἰς τὸν ἀγαπητὸν καὶ δύστηνον ὄλεθρον. (Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ.) Διορ. Ν. Κεφαλλήνης.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΝ ΛΙΣΒΟΝΗ ΣΥΜΒΑΝΤΟΣ ΣΕΙΣΜΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΟ 1755.

(Ἐκ τοῦ GIUSEPPE BARETTI.)

Ἐπορεύθη ἵνα ἐπισκεφθῶ τὰς ὑπὸ τοῦ ἀείποτε ἀξιωματικοῦ σεισμοῦ προξενηθείσας καταστροφὰς, τοῦ κλονήσαντος τὰ δύο βασίλεια τῆς Πορτογαλλίας καὶ τῆς Ἀλγάρβης, καὶ μέγα μέρος τῆς Ἰσπανίας, καὶ τοῦ ἀκουσθέντος τρομερῶς κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν εἰς πολλοὺς ἄλλους τόπους κατὰ τὸ ἔτος 1755· τὴν ἡμέραν τῶν Ἁγίων Πάντων. Θεε μου! Ἀμήχανόν ἐστι νὰ ἐξιστορήσῃ τις τὴν τρομερὰν θῆαν, ἣν τινα αἱ καταστροφὰὶ ἐκεῖναι παριστάνουσι, καὶ ἔτι θέλουσι παριστάνειν ἴσως ἐπὶ πλεόν ἐνὸς αἰῶνος, ἀπαιτουμένης τοῦλάχιστον ὀλοκλήρου ἑκατονταετηρίδος ἵνα τις αὐτὰς μετακινήσῃ.

Ἐν τινι ὁδῷ μακρυτέρᾳ τριῶν μιλίων, καὶ ἣτις ἦτο ἡ τῆς πόλεως πρωτίστη, οὐδὲν ἄλλο θεωρεῖς, ἢ ἀπείρους σωροὺς ἀσβέστου, λίθων καὶ πλίνθων, ἐπισεσωρευμένους ὑπὸ τοῦ συμβάντος, ἐξ ὧν προβαίνουσιν ἔξω στῆλαι συντετριμμένοι εἰς πολλὰ τεμάχια, ἀνδριάντων συντρίμματα, καὶ τοίχων τεμάχια, ἄπειρα τὸ πλῆθος. Καὶ ἐκεῖναι αἱ ὄρθαι ἢ ἔκκρημις μείνασαι οἰκίαι, σχεδὸν ἐννενηκόνηκα καὶ ἐννέα τοῖς ἑκατὸν ἐστερήθησαν ὅλως δι' ὅλου τῶν στεγῶν καὶ ὀροφῶν, αἵτινες

ἐβυθίσθησαν ὑπὸ τῶν ἐπανειλημμένων κλονισμῶν, ἢ ἐλαεινῶς ἔγειναν παρανόλημα τοῦ πυρός. Καὶ εἰς ἐκείνους τοὺς τοίχους αὐτῶν ὑπάρχουσι τοσαῦτα σχίσματα, τοσαῦται τρύπαι, τοσαῦται ἐκπληθύνσεις, καὶ τοσοῦτοι φλοίσμοι, ὥστε δὲν εἶναι πλέον δυνατόν νὰ φαντασθῆ τις νὰ ἐπισκευάσῃ καὶ ν' ἀποκαταστήσῃ αὐτὰς χρῆσιμους. Οἴκοι, παλάτια, μοναστήρια, νοσοκομεῖα, ἐκκλησίαι, κωδωνοστάσια, θέατρα, πύργοι, στοά, τὸ πᾶν κατήντησεν εἰς ἀνέκφραστον κρημνισμόν!

Ἐν ἔβλεπες τὸ βασιλικὸν παλάτιον, τί παράδοξον θέαμα ἀδελφοί! Φαντάσθητε οἰκοδόμημα λαμπροτάτης ἀρχιτεκτονικῆς, ὅλον κατεσκευασμένον ἐκ μαρμάρων καὶ λίθων ὑπερμέτρων, μᾶλλον χαμηλὸν ἢ πολὺ ὑψηλόν, μὲ τοὺς ἐξωτερικοὺς τοίχους πλατεῖς περισσότερον τῶν τριῶν ποδῶν, καὶ τόσον ἐκτεταμένον ἐξ ὅλων τῶν μερῶν, ὥστε ἤθελεν ἐξαρκέσει νὰ δώσῃ κατάλυμα εἰς Αὐλὴν αὐτοκράτορος τινος Ἀσιανοῦ, οὐχὶ εἰς ἐκείνην ἐνὸς τῆς Πορτογαλλίας βασιλέως· καὶ ὅμως τὸ κτίριον τοῦτο, οὐτινος τὸ πλάτος τῶν τοίχων καὶ τὸ μέτριον αὐτῶν ὕψος ἔπρεπε νὰ τὸ ἀποκαταστήσῃσι στερεόν, ὡς περ ὅρος τι ἐξ ὄρει-χάλκων, κατεκλονίσθη τοσοῦτον ἐλαεινῶς, εἰς τρόπον ὥστε δὲν ἐπίδεχεται πλέον ἀνασκευήν. Καὶ οὐχὶ μόνον ἐκείνοι οἱ λίθοι καὶ τὰ μάρμαρα αὐτοῦ μετετοπίσθησαν καὶ διελύθησαν ὑπὸ τῶν τρομερῶν κλονισμῶν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἐσχίσθησαν ἄλλο μὲν εἰς δύο, ἄλλο δὲ εἰς πλείονα τεμάχια. Τὰ χονδρότατα σιδηρᾶ δικτυωτὰ μετετοπίσθησαν ἐκ τῶν ἐαυτῶν θέσεων, ἄλλα μὲν ἐχωρίσθησαν καὶ ἐν κακῇ καταστάσει εὐρίσκονται, ἄλλα δὲ συντρίφθησαν εἰς δύο ὑπὸ τῆς τρομερωτέρας καὶ μὴ δεχομένης ἀντίστασιν ὅλων τῶν φυσικῶν βιῶν.

Ἡ Προκυμαία τοῦ Τελωνείου εἰς τὴν ὄχθην τοῦ (ποταμοῦ) Τάγου, ἧτις ἦτο ὅλη ἐκ λίθων τετραγώνων καὶ ὀγκωδεστάτων, ἔχουσα πλάτος δώδεκα ἢ δεκαπέντε ποδῶν, καὶ ὕψος ὅμοιον, καὶ ἧτις ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἶχε δυνατῶς ὑποφέρει καὶ ἀνθίζει εἰς τὴν βαρουτάτην ὀρμὴν τῶν καθ' ἡμέραν παλιόροϊων, ἐβυθίσθη καὶ ἐχάθη ἐν ἀκαρεῖ τοιουτοτρόπως, ὥστε δὲν ἔμεινεν ἐκεῖ οὔτε ἴχνος ἐκείνης, καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι, οἵτινες εἶχον τρέξει ἐπ' αὐτῆς ἵνα ἐντὸς τῶν λέμβων σωθῶσι, τῶν δεδεμένων εἰς τοὺς μεγάλους αὐτῆς σιδηροῦς κρίκους, ἐσύρθησαν μετὰ τῶν πλοικαριῶν καὶ μετὰ παντὸς ἄλλου μετὰ τοσαύτης ὀρμῆς ὑπὸ τὰ ὕδατα, μάλιστα εἰς βάραθρόν τι αἰφνιδίως ἀνοιχθὲν ὑπὸ τὴν γῆν, ὥστε οὐχὶ μόνον οὐδὲν πτώμα δὲν ἐπανήλθεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας πλέον, ἀλλ' οὐδὲ κἀνὲν ἐκ τῶν ἐαυτῶν ἐνδυμάτων.

Στρέψον τὸ βλέμμα ἐδῶ, στρέψον τὸ βλέμμα ἐκεῖ, οὐδὲν ἄλλο ὄρα, εἰμὴ σιδηρὰ, ξύλα καὶ παντὸς εἶδους ὑποστηρίγματα εἰς ὅλα τὰ μέρη θεθεμμένα, οὐχὶ τόσον ἵνα ὑποστηρίξῃσι δωμάτιόν τι κατώγειον,

ὅπερ ἔτι δύναται νὰ κατοικηθῆ, ὅσον ἵνα ἐμποδιζῶσιν ὥστε οἱ συντριφθέντες τοῖχοι μὴ πέσωσι καὶ καταπιέσωσι καὶ θάψωσι τὸν ἐκεῖθεν διαβαίνοντα. Καὶ ἐπειδὴ τοιαύτη μάλιστα συνέβη ἐν ἡμέρᾳ μεγίστης ἐορτῆς, ἐν ᾗ μέρος τοῦ λαοῦ προητοίμαζε τὸ γέφυμα, καὶ μέρος εἶχε συβρέυσαι εἰς τὰς ἐκκλησίας, τὸ συμβάν κακὸν ἐν τῇ δυσχυεῖ ταύτῃ πόλει ἐστάθη ἕνεκα τῶν δύο τούτων αἰτιῶν πολὺ δυσαναλόγως μεγάλον, ὅπερ δὲν ἤθελε γαθῆν, ἐάν κατ' ἄλλην τινὰ ἡμέραν τε καὶ ἄλλην ὥραν ἤθελε πεμφθῆ τοσαύτη ἐξολοθρευσις παρὰ τῆς Θείας Προνοίας· ἐπειδὴ ἐκτὸς τῶν ἀναριθμῶτων ἀνθρώπων, οἵτινες ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐν τε ταῖς οἰκίαις καὶ ὁδοῖς ἐχάθησαν, οἱ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις συνηθροισμένοι κατεσυντρίφθησαν ὅλοι ὁμοῦ σκληρῶς, καὶ ἐτάφησαν ὑπὸ τὰς γέγας καὶ ὑπὸ τοὺς θόλους ἐκείνων· καθότι πολὺ μεγάλᾳς θύρας ἔπρεπε νὰ ἔχωσιν, ἵνα ἅπασιν ἤθελον χορηγήσει μέσον ἀποφυγῆς, εἰς τρόπον ὥστε πολὺ περισσότερος λαὸς ἀπωλόθη ἐν τοῖς ἀγίοις, ἢ κοσμικοῖς τόποις.

Ὡ θεά, πλήρης ἀτελευτήτου τρόμου! νὰ βλέπῃ τις τὰς δυστυχεῖς μητέρας καὶ τοὺς ἀθλίους πατέρας ἢ νὰ ἐναγκαλιζόμενοι ἀναματαξύτων, ἢ νὰ σύρωσιν ἐκ τῆς χειρὸς τὰ λειποθυμημένα τέκνα, τρέχοντας ὡς παραφρονούντας εἰς τοὺς πλατυτέρους τόπους· τοὺς συζύγους κεκυριευμένους ἐκ μανιώδους λύπης, σπρώχοντας ἢ σύροντας μετὰ θορυβώδους ταχύτητος τὰς συζύγους, καὶ ταύτας μετ' ἐκλελυμένων, ἀλλ' ἀπαλῶν χειρῶν περιπλεκόμενας εἰς τοὺς ἀπηλπισμένους συζύγους, ἢ εἰς τὰ τέκνα, ἢ εἰς τὰς θυγατέρας, καὶ τοὺς ἀφωσιόμενους ὑπηρετάς, τρέχοντας ἀσθμαίνοντας μετὰ τῶν ἀσθενῶν κυρίων ἐπὶ τῶν ὤρων, καὶ τὰς ἐγκύους συζύγους λειποθυμούσας καὶ ἐν κακῇ καταστάσει εὐρισκομένας, καὶ κυλιόμενας ἐπὶ τῶν πατωμάτων, ἢ ἐναγκαλιζόμενας πᾶν τι, ὅπερ πρὸ αὐτῶν ἐτύγχανε, καὶ πολλοὺς ἀνθρώπους ἡμιγύμους, καὶ πλείστας γυναῖκας σχεδὸν γυμνάς, καὶ προσέτι τὰς δυστυχεῖς μοναχὰς μετ' ἑσταρωμένων ἐν ταῖς χερσὶ, φευγούσας οὐ μόνον ἐκ τῶν οἰκῶν καὶ ἐκ τῶν μοναστηρίων διὰ τε τῶν ἐξόδων καὶ θυρῶν, ἀλλὰ ριπτούσας ἑαυτὰς κάτω διὰ τῶν παραθύρων καὶ τῶν ἐξωστῶν, ἵνα ἀποφύγῃσι, καὶ τὸ πλεῖον μέρος εἰς μάτην, τὸν τρομερὸν θάνατον, τὸν εἰς αὐτὰς παρουσιαζόμενον πανταχόθεν! Τίς ἠδύνατο νὰ εἴπῃ, τίς μόνον ἠδύνατο νὰ φαντασθῆ τὰς συγκεχυμένας τρομακτικὰς κραυγὰς τῶν φευγόντων ἢ μετὰ τῶν μελῶν ἤδη συντετριμμένων, ἢ μετὰ τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου τοῦ νὰ τοῖς συντριφθῶσι, καὶ τοὺς φρικτοὺς ὀδυρμούς τῶν ἀνευ τοῦ νὰ ἦναι ἔστερημένοι τῆς ζωῆς, ἀμέσως ἀπομεινόντων σκληρῶς πεφυλακισμένων ὑπὸ τῶν ἰδίων, ἢ ἄλλοτριῶν κρημνηθειῶν οἰκῶν; Καὶ εἰ παράδοξον φαίνεται καὶ σχεδὸν ἀδύνατον,

συνέδη μ' όλον τούτο εις πολλά δυστυχῆ άτομα ν' ἀποθάνωσιν ὑπ' ἐκεῖνα τὰ ἐρείπια, ἀνευ τοῦ νὰ λάβωσι τὴν ἐλαχίστην πληγὴν ἢ κτύπημα. Καὶ εἰσέτι ζῆ δυστυχῆς τις γραῖα, ἔκ τινος οἰνοθήκης ἐξαχθεῖσα, ἀφ' οὗ ἐστάθη ἐν ἐκείνῃ ἐγκεκλεισμένη, καὶ ὡς ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ τεθαμμένη, καὶ ἐν ἧ διατήρησεν τὴν ἑαυτῆς ζωὴν ἐκ βοτρυῶν τρεφομένη, οὗς τινες εὐτυχῶς εἶχε κρεμάσει πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰς τὴν σκέπην ἐκείνης, ἵνα διατηρήσῃ αὐτοὺς ὡσπερ ἐδῶ συνειθίζεται γενικῶς.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΤΟ ἘΑΡ.

Ἦδη ἤρχιζε τὸ ἔαρ, καὶ ἡ γῆ ἐκ τοῦ λευκοῦ ἱματίου ἐκδυθεῖσα, ἀνεκδύεται τοῦ πρασίνου· καὶ τὸ πρασίνον διακρίνεται ἐκ τῶν διαφόρων χλωροτήτων, καὶ ὅπου ἦτο ἀνθισμένον, ἐχρωματίζετο ἐκ βαθέως κοκκίνου, καὶ ἐκ λευκοῦ, ἐκ κιτρίνου καὶ ἄλλων χρωμάτων· ὅταν ἅπαντες οἱ ποιμένες ἐξήρχοντο μὲ τὰ ποιμνία των εἰς τὴν ἐξοχὴν. Καὶ κατὰ πρῶτον τρέχοντες ἵνα χαιρετήσωσι τὰς Νύμφας, νὰ ἐξανασιδῶσι τὸ σπῆλαιον, νὰ προσκυνήσωσι τὸν Πάνα, ἀνωδηγήθησαν ἵνα καθίσωσι ὑπὸ τῶν συνειθισμένων δρυῶν, ὑπὸ τὴν σκιάν των ὁποίων θεωρῶντες τὰ ποιμνία, διῆγον τὸν περισσότερον καιρὸν. Ἐπειτα πρὸς σέβας τῶν Θεῶν ἐκ σεφάνων, ἐνησχολήθησαν πρὸς ζήτησιν ἀνθέων ἅτινα εὐρίσκοντο· καὶ μ' ὅλον ὅτι ἐξ αὐτῶν (διὰ τὸ νὰ εἶχον ὀλίγον προοδεύσει ἐκ τῆς τροφῆς τοῦ ζεφύρου καὶ τοῦ καύσωνος τοῦ ἡλίου) ὀλίγα ἠνεώχθησαν, ὅμως εὐρίσκοντο ἐκ τῶν ἴων, τῶν ναρκίσσων, λειριῶν καὶ κάθε εἶδους ἀνθέων, ἅτινα εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν πρωταναφύονται. Ἐκ τούτων ἐπλεκον σεφάνους εἰς τ' ἀγάλματα τοῦ Πανὸς καὶ ἀπασῶν τῶν νυμφῶν, καὶ ἐκ τοῦ πρώτου ἀμελχθέντος γάλακτος, παρομοίως γεμάτα ποτήρια καὶ ἀνθισμένα εἰς αὐτὰς ὁμοίως τὰ ἀφιέρωνον. Τοιοῦτοτρόπως ἔθεσαν τὸ γόμα των ἐπὶ τῶν ἀνθῶν, καὶ ἠχοῦντες, προκαλοῦσι τὴν ἀηδῶνα, ὅπου ἡ φῶδὴ διαλελειμμένη ἐκ μακροῦ διασήματος, σχεδὸν διὰ νὰ ἀνακαλέσω εἰς τὴν μνήμην μου τῶν ἀλησιμονηθέντων τόνων, ἡσύχως ἠκούετο ἔνδον τῶν πυκνῶν δάσεων, καὶ πορευόμεναι κατὰ πρῶτον μὲ ἠπίαν φωνήν· ἔπειτα προφέρουσαι σαφέστερον, ἀντεποκρίνοντο. Ἐδῶ ἠκούοντο νὰ βελάζωσιν αἱ προβάται, ἐκεῖ ἐφαίνοντο νὰ πηδῶσι τ' ἀρνάκια, καὶ νὰ θηλάζωσι μὲ μίαν ευχάριστον εὐστροφὴν νὰ βάλλωνται ὑπὸ τῶν μητρικῶν μαστῶν.

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ.) *Κ. Καλουτζόπουλος.*

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

εἰς τὸν θάνατον τοῦ Ἐυλαβεστάτου Ἱερέως

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΝΕΣΗ

ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΟΥ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΖΑΚΥΝΘΙΟΥ ΚΑΗΡΟΥ.

... ὁ εἰς ζωὴν προερχόμενος
εἰς θάνατον προορίζεται.
(Σένεκας.)

Ἡμέρα πένθους καὶ γενικῆς κατηφείας ὑπῆρξεν ἡ 16 {Φεβρουαρίου} λήξαντος· γοερά ἠκούσθη οἰμωγὴ ἐν ἀπάσῃ τῇ θερμογόνῃ Ζακύνθῳ, καὶ κοπετὸς ἐξεβράγη μέγας, καὶ θρηνηδία πάνδημος διέσεισε τὴν πόλιν μας. Ὁ Γηραιὸς καὶ πολυσέβαστος Ἱερεὺς Γεώργιος Μάνεσης προσέκειτο ἄπνους καὶ ἀλαλος, ὑποκύψας τῷ κοινῷ νόμῳ τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ Πρωτοσύγκελος τοῦ Ὀρθοδόξου Ζακυνθίου κλήρου ἐξέλλειψεν ἐκ τῆς φθαρτῆς εἰς τὴν ἀκήρατον καὶ παυσόδυνον μεταβάς ζωὴν, παρακολουθούμενος ὑπὸ τῆς χάριτος τῆς βραβευούσης τὸν ἐργάτην τοῦ ἀγαθοῦ.

Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ αὐτόχρημα ἐναρέτου τούτου Ἱερέως διεγέλα ἀεῖποτε ἡ ἀγάπη, ἥτις συννημμένη οὔσα μετὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς εἰς Θεὸν ἐλπίδος, ἐνεφύτευεν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τὸν οὐράνιον ἐκείνον σπόρον, δι' οὗ ἐξωογόνει τὸν ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας ἔρωτα, ἀναδεικνύουσα αὐτὸν ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον τῆς ἀληθείας, καὶ ζηλωτὴν τῶν πατρικῶν παραδόσεων.

Ἄξιόλατος λειτουργὸς τοῦ Ἰψίστου, καὶ πατὴρ φιλόστοργος γλυκυτάτων τέκνων, ἐξετέλεσεν ἐν τῇ δυσχερεῖ ταύτῃ θέσει τὰ διττὰ καθήκοντα ἅτινα τῷ ἐπέβαλλεν ἡ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου. Διέτρεξεν ἀτρομήτως τὴν ἀκανθοφόρον ὁδὸν τῆς ἀρετῆς, ἥτις παρίσα αὐτὸν ποῦ μὲν εὐεργετικὸν ποῦ εὐπροσῆγορον, ἐκασταχοῦ δὲ ἐνάρετον καὶ φιλόθεον· καταφρονήσας τὰ γήϊνα καὶ ἐπίκαιρα, ἐγένετο ἄνθρωπος οὐχὲ τῆς ὕλης καὶ τῶν αἰσθήσεων, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ, ὑπὸ Θεοῦ ὀδηγούμενος,

καὶ πρὸς Θεὸν ὀδηγῶν. Δικαίως λοιπὸν ἡ κοινωμία βαρέως φέρει τὴν στέρξιν τοιοῦτου ἀνδρός, καὶ δικαίως ὁ Ζακύνθιος κληρὸς εἰς τὸ θλιβερὸν ἄκουσμα τοῦ θανάτου του, ἐστάλαξε δάκρυον ἀπαρμυθῆτου λύπης. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐκφορᾷ τοῦ νεκροῦ του παμπληθεὶ συνέρρευσον πανταχόθεν τῆς Νήσου πάσης τάξεως πολῖται, ἅμα δὲ, καὶ ὁ Σεβαστὸς Μητροπολίτης σὺν τῶν Διακόνων, καὶ ἱερεῖς οὐκ εὐάριθμοι, ἵνα, ἐκτελοῦντες ἐπιφανεστέραν τὴν τούτου κηδεῖαν, τρανώς ἐπιμαρτυρήσωσι τὸν πρὸς τὸν μεταστάντα σεβασμὸν καὶ ἀγάπην. Εἰς τὰ πρόσωπα τῶν παρακολουθούντων συγγενῶν τὸν νεκρὸν τοῦ Γεωργίου, ἐζωγραφίζετο ἡ περιωδυνία τῆς τεθλιμμένης ψυχῆς των· ἐν δὲ τῇ γενικῇ σιγῇ τοῦ πλήθους, τῇ διαταραττομένῃ μόνον ἐκ τῆς νεκρολάλου φωνῆς τῶν ψαλλόντων ἱερέων, καὶ τοῦ περιχουήτος πενθίμου ἤχου τῶν κωδῶνων, ἐξηγεῖτο μυστηριώδεις τι, ὅπερ ἐξοτερικεῦον τὸ βαθύρριζον καὶ ἀδιάλειπτον τῆς λύπης, κατέπειθε πάντα ὅτι ἡ σέρησις τοιοῦτου ἱερέως, ἦν σέρησις ἀφόρητος, ἐγκαταλείπουσα κενὸν δυσπλήροτον.

Ἡ κατὰ τὴν ἐκφορὰν ἐπισυμβᾶσα ῥαγδαῖα βροχῆ, οὐδόλως διασκόρπισε τὸ πλῆθος, παρακολουθήσαν σύσσωμον μέχρι τοῦ Ναοῦ τῆς Θείας Ἀναλήψεως, ἐν ᾧ, τῆς νεκροσίμου ἀκολουθίας περατωθείσης, ὁ Εὐλαβέστατος Ἱεροκλήριος Α. Λαμπουδης ἀπήγγειλεν σύντομον ἐπιτάφιον λόγον, ὑπομνησάμενος τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρός, τὸν θάνατον τοῦ δικαίου λαβόντος. Συνενώσαντες δὲ πάντες τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἱκετεύσαντες τὸν Πανσθενουργὸν Κύριον ὑπὲρ τῆς αἰωνίου ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ κεκοιμημένου, ἀπῆρχοντο μετὰ καρδιοθήκτον λύπης εἰς τὰ ἴδια, ἀκούοντες ἐξ ὕψους τὴν φωνὴν τοῦ οὐρανοῦ τῶν πιστῶν ἀγωνοθέτου, λέγουσιν πρὸς τὸν μεταστάντα πιστὸν αὐτοῦ λάτριν τὰ μακάρια ῥήματα, *αεὺ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγων εἶ πιστός, ἐπὶ πολλῶν σὲ καταστήσω, εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου.*»

Σὺ δὲ ὦ μακαρία ψυχῆ, ἥτις ἀπαίρεις διὰ παντὸς ἀπ' ἡμῶν καὶ συναυλιζεῖς μετὰ πνευμάτων δικαίων καὶ τετελειωμένων, εὐχου ὑπὲρ τῶν σὼν γλυκυτάτων τέκνων, ἅπερ ταπεινούμενα ἐνώπιον τῆς ἀνεξερηνήτου βουλῆς τοῦ Παναγίου Θεοῦ, ἀγογγύστως ὑποφέρουσι τὸ πολυδάκρυτον τοῦτο ῥάπισμα, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν τε συγγενῶν φίλων καὶ οικείων, καὶ ἐμοῦ τέλος τοῦ ταπεινοῦ καὶ γνωστοῦ σοι νέου, τοῦ παρὰ πάντων ἐξαιτουήτος συγγνώμην διὰ τε τὴν ἀσθένειαν τοῦ λόγου καὶ τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα ἀναξιώτητα.

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 21 Φεβρουαρίου 1860.

Σπυρ. Δ. Μάργαρης.